

Kohtuasi C-175/21

Eelotsusetaotluse kokkuvõte Euroopa Kohtu kodukorra artikli 98 lõikele 1

Saabumise kuupäev:

17. märts 2021

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Sąd Okręgowy w Warszawie (Varssavi regionaalne kohus, Poola)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

3. veebruar 2021

Hageja:

Harman International Industries, Inc.

Kostja:

AB SA

Põhikohtuasja ese

Euroopa Liidu kaubamärkidest tuleneva ainuõiguse rikkumisel põhinevad nõuded

Eelotsusetaotluse ese ja õiguslik alus

Määruse 2017/1001 artikli 15 lõike 1 tõlgendamine koostoimes ELL artikli 19 lõikega 1 ja ELTL artikli 36 teise lausega selles kontekstis, kas liikmesriikide kohtute praktika on kooskõla Euroopa Liidu kaubamärgist tulenevaid õigusi käsitlevate sätetega – ELTL artikkel 267

Eelotsuse küsimus

Kas ELTL artikli 36 teist lauset koostoimes Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. juuni 2017. aasta määruse (EL) 2017/1001 Euroopa Liidu kaubamärgi kohta artikli 15 lõikega 1 ning Euroopa Liidu lepingu artikli 19 lõike 1 teise [lõiguga]¹

¹ Tõlkija märkus.

tuleb mõista nii, et nendega on vastuolus liikmesriikide kohtute praktika, mis seisneb selles, et kohtud:

- rahuldades kaubamärgiomaniku nõude keelata ELi kaubamärki kandvate kaupade sissevedu, turuleviimine, pakkumine, import ja reklaam, määrares selliste kaupade turult kõrvaldamise või hävitamise,
- määrares hagi tagamiseks Euroopa Liidu kaubamärgiga tähistatud kaupade arestimise;

viitavad vastavate otsuste tekstis „esemetele, mille kõnealuse kaubamärgi all ei ole Euroopa Majanduspiirkonna turule lasknud kaubamärgiomanik või mis on seal turule lastud tema loata“ – mille tõttu on nende ELi kaubamärgiga hõlmatud esemete kindlaks määramine, mida ettekirjutused ja keelud puudutavad (st neid ei ole kõnealuse kaubamärgi all Euroopa Majanduspiirkonna turule lasknud kaubamärgiomanik või mis on seal turule lastud tema loata), jäetud kohtulahendi sisu üldise sõnastuse tõttu täitevasutusele, kes tugineb – nimetatud järelduste tegemisel – kaubamärgiomaniku avaldustele või pakutavatele vahenditele (sh infotehnoloogilised vahendid ja andmebaasid) ning täitevasutuse ülaltoodud järelduste vaidlustamine asja sisuliselt arutavas kohtus on hagi tagamise ja täitemenetluses kasutatavate õiguskaitsevahendite olemuse tõttu kostja puhul välistatud või piiratud?

Viidatud Euroopa Liidu õigusnormid

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. juuni 2017. aasta määruse (EL) 2017/1001 Euroopa Liidu kaubamärgi kohta (ELT 2017, L 154, lk 1) artikli 15 lõige 1

Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELTL) artikkel 36

Euroopa Liidu lepingu (ELL) artikli 19 lõike 1 teine [lõik]²

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta direktiivi 2004/48/EÜ intellektuaalomandi õiguste jõustamise kohta (ELT 2004, L 157, lk 45; ELT eriväljaanne 17/02, lk 32) artikkel 8

Viidatud liikmesriigi õigusnormid

17. novembri 1964. aasta seadus – tsiviilkohtumenetluse seadustik (ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (tervitekst: *Dziennik Ustaw* 2019, jrk nr 1640, muudatustega redaktsioonis; edaspidi „tsiviilkohtumenetluse seadustik“) – artiklid 325, 758, artikli 759 § 1, artikli 767 §-d 1, 2, 4 ja 5, artikli 777 §-i 1 punkt 1, artikkel 803, artikli 840 §-i 1 punktid 1 ja 2, artikli 843 §-d 2 ja 3, artikli 1050 §-d 1 ja 3 ning artikli 1051 § 1

² Tõlkija märkus.

Kohtuasja asjaolude ja menetluse lühikokkuvõte

- 1 Harman International Industries, Inc., asukoht Stamford (Ameerika Ühendriigid), põhikohtuasja hagejaks olev ettevõtja, omab ainuõigusi numbrite 001830967, 005336755, 015577621, 003191004, 003860665, 0150221652, 001782523, 005133251 ja 009097494 all registreeritud Euroopa Liidu kaubamärkidele.
- 2 Hageja kaupu (audiovisuaalseadmed, sealhulgas valjuhääldid, kõrvaklapid ja audiosüsteemid) turustab Poola territooriumil üks ettevõtja, kellega hageja on sõlminud turustuslepingu ja kelle kaudu müüakse hageja kaupu elektroonikakauplustes lõpptarbijale.
- 3 Hageja kasutab oma kaupade tähistamiseks oma süsteeme. Need tähised ei võimalda alati kindlaks teha, kas see kaup oli või ei olnud hagejal mõeldud Euroopa Majanduspiirkonna (EMP) turule, kuna osal hageja kaubamärkidega tähistatud esemetel olevad tähised ei määra kindlaks kohta, kus kaup hageja loal esimest korda turustati, sest neil puuduvad territooriumi tähistavad lühendid. Nii esinevad teatavad pakenditähised nii EMPs ringlusse laskmiseks mõeldud kauba pakenditel kui ka väljaspool EMPd ringlusse laskmiseks mõeldud kauba pakenditel. Nende kaubaartiklite puhul on turu tuvastamiseks, millele need on mõeldud, vaja kasutada hageja käsutuses olevat infotehnoloogilist vahendit, mis sisaldab kaupade andmebaasi koos märkega turu kohta, millele konkreetne kaubaartikkel mõeldud oli.
- 4 AB SA, asukoht Magnice (Poola), äriühing, kes on põhikohtuasja kostja, majandustegevus on elektroonikaseadmete turustamine. Kostja turustas Poola turul hageja valmistatud ja tema ELi kaubamärkidega tähistatud kaupu. Kostja ostis asjaomaseid kaupu muult müüjalt kui see kaupade turustaja Poola turul, kellega hageja oli lepingu sõlminud. Kostja sai müüjalt kinnituse, et nende kaupade Poola turule laskmine ei kahjusta hageja ainuõigusi, mis tulenevas ELi kaubamärkidest, kuna need õigused on ammendunud, kuna kõnealuse kaubamärgi all on kaubad varem EMP turule lasknud hageja või need on seal turule lastud tema loal.
- 5 Hageja palub eelotsusetaotluse esitanud kohtul keelata kostjal rikkuda hagejale kuuluvaid ELi kaubamärgiga seotud õigusi, keelates kostjal kas või ühega hageja ELi kaubamärkidest tähistatud selliste kõlarite ja kõrvaklappide ning nende pakendite sisseveo, turustamise, impordi, pakkumise, reklaamimise ja ladustamise, mille on EMP turule lasknud hageja või mis on seal turule lastud hageja loal. Lisaks palub hageja kohtul kohustada kostjat sellised kõlarid ja kõrvaklapid ning nende pakendid turult kõrvaldama või hävitama.

Eelotsusetaotluse esitamise põhjuste lühikokkuvõte

- 6 Kostjal on kohtumenetluses väga raske tõendada, et kõnealuse kaubaartikli on EMP turule lasknud hageja või on see EMP turule lastud hageja loal. Kuigi kostja võib pöörduda müüja poole, ei saa ta teavet selle kohta, kellelt kaup on

- omandatud, kuna tarnijad ei soovi oma tarneallikaid avalikustada, et mitte kaotada ostjaid.
- 7 Poola kohtute praktikas kasutatakse sellistes asjades, nagu eelotsusetaotluse esitanud kohtu menetluses olev kohtuasi, nõude rahuldavate kohtulahendite resolutiivosas määratlust „hageja kaubamärkidega tähistatud kaubad, mida ei ole kõnealuse kaubamärgi all [EMP] turule lasknud hageja (ELi kaubamärgi omanik) või mis on [EMP] turule lastud hageja loata“. Samamoodi on sõnastatud kohtulahendid, millega on direktiivi 2004/48 artiklit 8 üle võtvate liikmesriigi õigusnormide alusel ette nähtud asjaomaste kaupade päritolu ja levitamisevõrgustiku avalikustamine ning ajutiste meetmete kohaldamine, näiteks sellise kauba arestimise määramine.
 - 8 Kõik eespool nimetatud kohtulahendid kui täitedokumentid on täitemeetmete vastuvõtmise aluseks. Osutatud sõnastus tekitab praktikas sellise kohtulahendite täitmise etapis tõsiseid kahtlusi. Näiteks eelotsusetaotluse esitanud kohtu enne põhikohtuasjas menetluse alustamist tehtud hagi tagamise määrus täideti nii, et hageja saavutas kõigi nende kostja valduses olevate kaupade arestimise, mille olid hageja kaubamärgid. Lõpuks tegi hageja täitemenetlust läbiviivale organile teatavaks esemed, mille hageja oli EMPsse toonud, st mille puhul kaubamärgist tulenev ainuõigus oli ammendunud. Seega täiendati kohtulahendi sisu täitmismenetluses hageja avaldusega. Kohtulahendi sisu iseenesest ei võimaldanud kindlaks määrata arestimisele kuuluvaid esemeid ning täitemenetlust läbiviiv organ tugines võlausaldaja avaldusele.
 - 9 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu ühes teises menetluses tehti kohtulahend, milles kohus kohustas kostjat esitama teavet nende kostjale kuuluvate seadmete levitamisevõrgustike kohta, millel on hageja ELi kaubamärgid ja mida ei ole enne EMP turule lasknud hageja või mida ei ole EMP turule lastud hageja loal. Vaidlusaluse kohtulahendi tõlgendamise määrusega kohustas see kohus kostjat edastama kohtutäiturile kõik nende seadmete seerianumbrid ja kohustas hagejat andma kohtutäituri käsutusse andmebaasi, mille abil pidi kohtutäitur kontrollima, kas kaubaartikli on EMP turule lasknud hageja või on see EMP turule lastud hageja loal. Seda kohtulahendit muudeti Sąd Apelacyjny w Warszawie (Varssavi apellatsioonikohtus, Poola) määrusega, milles leiti, et selline määruse sõnastus, mis sisaldab määratlust „kaupadega, mille kõnealuse kaubamärgi all on [EMP] turule lasknud kaubamärgiomanik või mis on seal turule lastud tema loal“, pani kostjale kohustuse hinnata, millised seadmed on EMP turule lasknud kaubamärgiomanik ja millised on seal turule lastud tema loal. Järelikult oli kostjal õigus vastata hagejale, et tema valduses ei olnud mingit nimetatud sõnastusega hõlmatud kaupa.
 - 10 Selline kohtulahendite sõnastamise viis toob niisiis kaasa nende täitmise täiesti järjekindlusetu praktika – alates sellest, et täitmistoimingud suunatakse kõikidele kostjale kuuluvatele hageja kaubamärke kandvatele esemetele (olenemata sellest, kas hageja õigus kaubamärgile oli nende esemete osas ammendunud), kuni hagejale õiguskaitse andmisest keeldumiseni ja selleni, et kostjale jäetakse

võimalus hinnata, kas need esemed on kõnealuse kaubamärgi all EMP turule lasknud hageja või on need seal turule lastud hageja loal. Samas tekitab kõnealuste kohtulahendite sõnastus kahtlusi liikmesriigi õigusnormide seisukohalt, kuna kohtulahend menetluspoolte nõuete kohta peab olema sõnastatud nii, et kohtulahendi täitmine oleks võimalik kohtulahendi enda sõnastuse alusel, ilma et oleks vaja kasutada selleks kohtulahendi põhjendusi või võtta täiendavaid meetmeid. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu sõnul tähendab sellis sõnastust sisaldavate keeldude või korralduste lisamine kohtulahendite sisusse seda, et kohtulahendis korraldatakse kohtulahendi aluseks olevate sätete sisu, kuid ei täpsustata siiski, milline kohustus tuleneb nendest sätetest menetluspoolele.

- 11 Hageja väidab, et sellise sõnastuse kasutamine on õigustatud isegi siis, kui see viib esialgu selliste kaupade arestimiseni, mida ei ole vaja kaubamärgiõiguse ammendumise tõttu arestida, sest rikkudes hageja kaubamärgist tulenevaid õigusi. peab kostja arvestama teatavate täitemenetlusest tulenevate ebamugavustega.
- 12 Eelotsusetaotluse esitanud kohus väljendab esitatud argumentide suhtes kahtlusi. Nendega nõustumine võib nimelt kaasa tuua olukorra, kus liikmesriigi kohtulahendi alusel arestitakse kaupu, mille vaba liikumine EMP territooriumil on seaduslik, ja selline arestimine toimub lisaks kõigele hoolimata asjaolust, et kaubamärgist tulenevat ainuõigust ei ole rikutud. Seega tähendab hageja seisukoht sisuliselt võimalust kohaldada kostjale sanktsiooni (kostjale kuuluva kauba arestimine) üksnes sel põhjusel, et kostja kaupleb hageja kaubamärgiga tähistatud kaubaga ilma hageja loata, isegi kui selline luba ei ole õiguste ammendumise tõttu nõutav.
- 13 Euroopa Liidu lepingu artikli 19 lõike 1 teise [lõigu]³ kohaselt näevad liikmesriigid ette tulemusliku õiguskaitse tagamiseks vajaliku kaebeõiguse liidu õigusega hõlmatud valdkondades. Selline valdkond on kaupade vaba liikumine ning seda edendav ELi kaubamärgiõiguste ammendumise institutsioon. Ammendumine on oma olemuselt regionaalne ja selle eesmärk on tagada EMPs nende kaubamärgiga tähistatud kaubaartiklite vaba liikumine, mille on kõnealuse kaubamärgi all EMP turule lasknud kaubamärgiomanik või mis on seal turule lastud tema loal.
- 14 Eelotsusetaotluse esitanud kohtul on kahtlusi, kas ELi kaubamärgi kaitsmist käsitlevates kohtuasjades tehtud kohtulahendite sõnastust arvestades on tagatud kaupade vaba liikumise kohtulik kaitse. Kahtluste allikaks on võlgnikule liikmesriigi õiguses pakutav õiguskaitsevahendite süsteem ELi kaubamärgist tuleneva ainuõiguse rikkumise korral välja antud täitedokumentide (kohtulahendite) täitemenetluses. Neid õiguskaitsevahendeid, nende põhitunnuseid ja toimimisviisi on kirjeldatud allpool.

³ Tõlkija märkus.

- 15 Kohtumääruse kui ajutise meetme (hagi tagamine kaubaartiklite arestimise teel) täidab kohtutäitur. Kui kohtutäitur kauba arestib, on võlgnikul (kostjal) õigus esitada kaebus kohtutäituri toimingute peale rajoonikohtule (st neid hagnosis ei menetle regionaalsete kohtute intellektuaalomandi osakonnad). Kohtutäituri tegevuse peale esitatud kaebuse eesmärk on kõrvaldada kohtutäituri need vead, mille ta on teinud, viies täitemenetlust läbi tsiviilkohtumenetluse sätetega vastuolus oleval viisil. Seega ei ole tegemist meetmega, mille eesmärk oleks kontrollida võlausaldaja nõuete materiaalõiguslikke aluseid. Järelikult ei ole kohtutäituri tegevuse vaidlustamise menetluses võimalik kindlaks teha, kas konkreetsed esemed tõi EMP territooriumile kaubamärgiomanik või on need seal turule toodud tema loal.
- 16 Kõnealuse meetme ebatõhusust olukorras, kus kaubamärgiomanik saavutab kõigi ELi kaubamärgiga tähistatud kaupade arestimise (ja mitte ainult need kaubad, mille kõnealuse kaubamärgi all on EMP turule lasknud kaubamärgiomanik või mis on seal turule lastud tema loal), tõendab ka kohtupraktika. Näiteks andis sellises olukorras üks kohus pärast kohtutäituri dokumendi peale esitatud kostja kaebuse läbivaatamist kohtutäiturile korralduse konsulteerida patendivolinikuga, kes märkis oma järeldustes, et üksnes hageja (kaubamärgiomanik) võib märkida, millised esemed tuleb arestida. Praktikas on seega kaubamärgiomanik (koostöös kohtutäituriga) see, kes nimetab vabalt esemed, mida tuleb arestida, ning kohus ei saa tema avaldust kontrollida, kuna kohtutäituri toimingute peale esitatud kaebus ei võimalda sellist kontrolli.
- 17 Samasugused kahtlused tekivad ka sellise kohtulahendite täitmisel, millega keelatakse kostjal eelkõige importida ja turustada hageja kaubamärgi kandvaid kaupu, mille kõnealuse kaubamärgi all on EMP turule lasknud kaubamärgiomanik või mis on seal turule lastud tema loal. Sellise kohtulahendi pöörab kohus kui täitemenetlust läbiviiv asutus täitmisele tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 1051 alusel, mis näeb ette, et kohus määrab võlausaldaja taotlusel pärast menetluspoolte ärakuulamist ja tuvastamist, et võlgnik on oma kohustust rikkunud, võlgnikule trahvi. Eelnimetatud säte näeb sõnaselgelt ette vaid seda, et kohus kuulab pooled ära, mitte ei vaata läbi tõendeid, mistõttu täitemenetluses otsustab kohus kui täitemenetlust läbiviiv organ ainult kohtuistungil esitatud menetluspoolte avalduste põhjal, kas teatavate kaubaartiklite suhtes kohaldatakse asjakohast keeldu.
- 18 Isegi kui kohtul kui täitemenetlust läbiviival organil oleks õigus selles osas tõendeid koguda, peaks ta tuginema üksnes võlausaldaja esitatud tõenditele (st võlausaldaja kasutatud infotehnoloogilistele vahenditele) ja nende alusel tehtud avaldustele, kuna kostjal on kaubaartikli hilisemate müüjate ja ostjate identifitseerimine täitemenetluses sama raske nagu asja sisulisel läbivaatamisel (vt eespool punkt 6).
- 19 Sarnane olukord on seotud sellise kohtulahendite täitmisega, millega kohustatakse teatavaid kaubaartikleid turult kõrvaldama või hävitama. Niisugusel juhul viib täitemenetlust läbi kohus tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 1050 alusel, mis

vastupidi tsiviilkohtumenetluse seadustiku artiklile 1051 ei nõua täitekohtult tuvastust, et võlgnik ei ole kohtulahendit täitnud. Järelikult ei vaadata võlgniku vastuväiteid täitedokumentis nimetatud kohustuse täitmise kohta sisuliselt läbi, mistõttu võlgnik ei saa end kaitsta väitega, et ELi kaubamärgist tulenev ainuõigus on konkreetsete kaubaartiklite puhul ammendunud.

- 20 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu sõnul on käesoleva sarnasel juhul välistatud ka see, et võlgnikul oleks lubatud esitada täitmise vaidlustamiseks vastuhagi. Sellise vaidlustamise tingimused hõlmavad muu hulgas: sellise sündmuse toimumist, mille tagajärjel kohtulahendiga pandud kohustus on aegunud või kohustust ei saa täita, mõnel juhul kohustuse täitmist ja tasaarvestamise nõuet. Seevastu ei ole täitmise vaidlustamise eesmärk täpsustada selle kohtulahendi sisu, mis kujutab endast täitedokumenti. Vastasel juhul algatatakse täitemenetluse vaidlustamine uuesti asja sisulise läbivaatamise.
- 21 Lisaks on olulised nõuded, mis on võlgnikule peab seoses täitmise vaidlustamisega täitma. Täitemenetlust vaidlustades peab võlgnik esitama kõik võimalikud vastuväited, vastasel korral kaotab ta õiguse neile tugineda edasise menetluse käigus. Juhul kui asjaomaste kaupade mis tahes kindlaksmääramine on võimalik vaid kaubamärgiomanikule (võlausaldajale) kättesaadavate tõendite alusel ja vahendite abil, kujutab see nõue endast võlgniku jaoks olulist takistust, kuna täitmishagi esitamise etapis ei ole võlgnikul võimalik kaubamärgist tulenevate õiguste ammendumise erandiga hõlmatud kaubaartikleid kindlaks määrata.
- 22 Järelikult ei paku kõnealuste ettekirjutuste või keeldudega seotud täitemenetlus või hagi tagamine õiguskaitsevahendeid, mis kõrvaldaksid ohu, et neid ettekirjutusi ja keelde kohaldatakse neile kaubaartiklitele, mille puhul kaubamärgist tulenev ainuõigus on ammendunud. See tähendab, et kaupade vaba liikumise kohtulik kaitse võib olla piiratud kohtulahendite kõnealuse sõnastuse tõttu.
- 23 Selle ohu saaks ära hoida kohtulahendite täpse sõnastamisega viisil, mis ei nõua, et see, milliseid võlgniku valduses olevatest võlausaldaja kaubamärgiga tähistatud kaubaartiklitest ei ole EMP turule lasknud kaubamärgiomanik või millised on EMP turule lastud tema loata, tuleks kindlaks määrata täitemenetluse käigus. Seda oleks võimalik teha, osutades kohtulahendis nende kaubamärkidega tähistatud kaubaartiklite tähistele või seerianumbritele, mille suhtes keelud või ettekirjutused kehtivad. Mis puudutab kaupa, mis on kostja valduses kohtulahendi tegemise kuupäeval, siis ei tohiks nõude (ja seega ka kohtulahendi) sõnastus tekitada raskusi. Mis puudutab hageja kaubamärki kandvat kaupa, mille kostja saab enda valdusesse pärast kohtulahendite tegemise kuupäeva, siis kaupade vaba liikumise kaitse nõuab samuti, et neid kaupu saaks ühemõtteliselt tuvastada kaupadena, mille kaubamärgiomanik ise on kõnealuse kaubamärgi all EMP turule lasknud või mis on seal turule lastud tema loal.